

EVE RUNNO-PAURSON

Niiske ilma korral on haiguslaigud lehe alaküljel kaetud hallikasvalge seeneniidistiku kirmega.

Probleemiks on fungitsiidi resistentsus, mille puhul patogeen ei allu teatud tõrjevahendi toimeainele. Selle vältimiseks soovitatakse süsteemseid fenüülamiidseid seenhaiguste tõrjevahendeid kasutada mitte rohkem kui kaks korda kogu kartuli kasvuperioodi vältel.

Haiguse sümptomid

Lehemädaniku laike on üldjuhul hõlbus ära tunda, ent sarnaste sümptomite tõttu võib haiguse ka segi ajada hahkhallitusega.

Lehemädaniku puhul tekivad lehtedele mustjaspruunid kiiresti suurenevad laigud. Niiske ilma korral on need lehe alaküljel kaetud hallikasvalge seeneniidistiku kirmega. Tihti esineb ka varrevorm, kus vartele ilmuvad sissevajunud hallikaspruunid laigud.

Haiguse arenedes kattuvad kõik lehed laikudega. Taimed võivad hävida lehemädaniku soodsates tingimustes 5–7 päeva jooksul.

Mugulatele ilmuvad tinakarva plekid või veidi sissevajunud hallikad lai-

Juba 30 aastat on põldudel tegutsenud kartuli-lehemädaniku põhjustava seene uued agressiivsemad vormid.

Nakatumisest annavad teada mustjaspruunid kiiresti suurenevad laigud.

Tihti esineb ka varrevorm, kus vartele ilmuvad sissevajunud hallikaspruunid laigud.

gud. Haiguse arenedes tekivad mugula sisemuses hajusalt kuivad, punakaspruunid või pruunid laigud.

Kuidas tõrjuda

Intensiivtootmises on lahenduseks õigeaegne ennetav pritsimine ning seejärel regulaarne tõrje, kus kasutatakse nii kontakteid, translaminaarseid kui ka süsteemseid fungitsiide. Kaitsta on vaja lehestikku, et nakkus ei jõuaks mulda ja sealt mugulatesse.

Selleks et tõrje oleks maksimaalselt tõhus ja majanduslikult tasuv, tuleb vastavalt kartuli kasvufaasile, ilmastikutingimustele ning nakkuse määrale valida antud põllule sobivaimad fungitsiidid.

Kindlasti tasub peale keemilise tõrje kasvatada lehemädaniku suhtes vastupidavamaid sorte, mis aitavad ka tõrjevahenditele kulutatud raha kokku hoida.

Kasvatage Eesti sorte

Mahetootjatele ja aiapidajatele, kes ei soovi keemilist tõrjet teha, sobivad

hästi meie kohalikud Jõgeva Sordiaretuse Instituudi sordid 'Ando', 'Sarme', 'Anti' ja 'Ants'. Samuti on lehemädanikule hästi vastu pannud keskvalmivad sordid 'Maret', 'Juku' ja 'Reet'.

Ehkki aiapidajad kipuvad kartulit pikka aega kasvatama ühel ja samal kohal, peaks mulda saastavate oospooride tõttu tegema ühel kasvupaigal pausi vähemalt kolm aastat. Seemneks kasutage vaid hästi sorteeritud haigusvabu mugulaid.

Mugulate nakatumise vähendamiseks mullake vagusid korduvalt, nii et mugulaid kaitseks nakkuse eest vähemalt 10 cm paksune mullakiht.

Saaki saab kaitsta, kui pealsed eemaldada või hävitada kasvuperioodi lõpus, et patogeen mugulatesse ei jõuaks.

Ehkki haigustekitajat on palju ja sügavuti uuritud ning tema vastu võideldud, pole haigust seljatatud. Ikka on patogeenil midagi uut varuks.

EVE RUNNO-PAURSON

Eesti Maaülikooli Põllumajandus- ja Keskkonnainstituudi ning Jõgeva Sordiaretuse Instituudi teadur